

ТУРКИСТОН

Элим деб, юртим деб,

ёниб яшаш керак

1925 йилдан чиңа
бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМГАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 29 апрель Чорсанба.
№ 32 (144125)

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

28 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов мамлакатимизга ташриф буорган Япония иқтисадий ташкилотлари Федерацияси /Кейданрен/ раиси, «Тойота Мотор Корпорейшн» корпорацияси раиси Шончиро Тойода рахбарлигидаги делегация азоларини қабул қилди. Мазкур нуғузли делегация таркибida Япониянинг «Мицубиси Колтайд», «Мицубиси Корпорейшн», «Сумитомо Корпорейшн» ва бошقا йирик компанiялари вакиллари бор. Ташкилаш жойки, бу япон ирик бизнесининг Ўзбекистон билан ҳамкорликни ривожлантиришга катта қизиши билан қараётганидан даюлал беради.

Давлатимиз раҳбари мемонларни дійримизга ташриф билан күтлар экан, тобора ривож топиб бораётган

Ўзбекистон - Япония алоқалари ҳар иккى мамлакат манбаударига бирдек келтиришини қайд этди.

- Ушбу ташриф мамлакатимизнинг нафқат иқтисадий,

балки сиёсий ҳайтида ҳам мумхин воеадир, дели Ислом Каримов.

- Мазкур делегация таркибida вакиллари бўлган таникли корпорациялар ва бошқа фирмалар маҳсулотларини Ўзбекистонда ҳам жуда яхши билишади.

«Кейданрен» раиси Шоичиро Тойода қабул учун мамлакатимиз раҳбариға миннатдорлик избор этди. Айни пайтда «Кейданрен» дунёнинг турли мамлакатлари билан ҳалқаро савдо ва иқтисадий ҳамкорлик муносабатларини фоъл ривожлантираётганини ятди.

Суҳбат чогида йирик лойиҳаларни сармоялаш, транспорт, ўйл коммуникацияси, сайджик индустриси ва бошқа соҳалардаги ўзаро ҳамкорлик алоқалари ривожи билан боғлиқ масалалар юзасидан ятди.

Кабул маросимида Боз вазир Ўткир Султонов, Президентин Давлат маслаҳатчиси Умар Исмоилов, ташки иқтисадий алоқалар вазирин Эслер Фаниев ҳамда ташки иқтисадий фаолияти Миллий банки бошқарувини раиси Рустам Азимов иштирок этди.

Кабул маросимида Япониянинг мамлакатимиздаги Фавқулоадда ва муҳтор элчиси Коичи Обата ҳозир бўлди.

Кабул маросимида Боз вазир Ўткир Султонов, Президентин Давлат маслаҳатчиси Умар Исмоилов, ташки иқтисадий алоқалар вазирин Эслер Фаниев ҳамда ташки иқтисадий фаолияти Миллий банки бошқарувини раиси Рустам Азимов иштирок этди.

Кабул маросимида Япониянинг мамлакатимиздаги Фавқулоадда ва муҳтор элчиси Коичи Обата ҳозир бўлди.

ИСТИКБОЛНИ ЎЙЛАБ

«Шарқ» нашриёт-матбасса концернида «Экспрот» мўйжалланган рангбаран китоб-журналлар ва газета маҳсулотларини ёнг қуал технология жараёниларни тайёрлаш - ҳалқаро иммий-амалий конференцияси бўлиб ўтди. Уни «Шарқ» концерни Боз директори, профессор И.Шугулов оғиб, «Хорижий компаниялар билан шеркийлик ва ижодий ҳамкорликни чукурлаштириши келади. «Шарқ» нашриёт-матбаса концерни ривож, ланишида асосини омил мавзууда маъруза қилди. Тошкент тўкичимларидан саноатни институтти директори, профессор

Х.Алимова эса мамлакатимизда кадрлар тайёрлаш Миллий Дастирга биноан концерн унз зарур кадрлар тайёрлаш борасидан олиб бораётган ишлар хусусида маълумот берди.

Фон ва техника Давлат кўмитаси ахборотлаштириларни бошқармаси бошлигининг ўринбосари, техника фанларни доктори, профессор А.Махмудов конференциялар билан шеркийлик ва ижодий ҳамкорликни чукурлаштириши келади.

Конференция ниҳоясидан концерни Боз директори, профессор И.Шугулов оғиб, «Хорижий компаниялар билан шеркийлик ва ижодий ҳамкорликни чукурлаштириши келади. «Шарқ» нашриёт-матбаса концерни ривож, ланишида асосини омил мавзууда маъруза қилди. Тошкент тўкичимларидан саноатни институтти директори, профессор

Т.КУРБОН

дай жорий этилаётгани хусусида гапириб берди.

Анжуманд Россиянинг «ФоМОС НИИ Ҳомбонпроект», очиқ турдаги «Торжок» матбабатчилик бўйларни заводи, «Одинцово» корхонаси, украйнали ҳамкаслар ҳамда «Лисов» А.Г. (Лихтенштейн), «Итроко» (Вена) фирмалари вакиллари, кўплаб матбабачи-ношир ишибармонлар қатнашдилар.

Истикболни ўйлаб ўтказилган мазкур анжуман келажакда кутильди.

Конференцияни ишончимиз комил.

Т.КУРБОН

шеркийлик ва ижодий ҳамкорликни чукурлаштириши келади.

Ишончимиз комил.

Честоз шоғирда ҳақида

Алишерга дадаси дер:
-- Тилинг мунча ҳам ширин?
-- Шоколад еган эдим,
Қандай билдингиз сирин?!

Ушбу шеърни ўқиганингиздаёс, майн ва ширин күпүй гонади. Чунки шоир кичкина воқеанинг тасвири билан -- ота ва фарзанд ўтасидаги меҳрин, уларнинг ёшига хос, мос бўлган мулоқотни, мушоҳадани жонлантира

ри, фикрга мутаносиб сўзлар сеҳрининг кашифиётиси бўлиши керак. Холбуки, Ориф "Чумоли" шеърида, чумоли меҳнатидан лол қолади ва "омбордаги галлани талаб кетгани" учун "Меҳнатсевар ўғри" деб ном беради. Натижада иккى хил тушунчани ташувчи, бир-бираидан рад этувчи маъно, бир-бира ни такоҳо этмайдиган сўзлар ноўринг "ёништирилари". Ўғри майлига "зийрак", "кучли", "пихин ёрган", "устаси фарзан", "нафси ҳалак отган" будсан. Лекин

СЎЗ ЖАРАНГИ

олган. Жонлилик эса яхлит ва мукаммал. Натижада қалбингида ўйғонган илиқлиқ, одамжонлик ортиқча изоҳ таъл қильмайди.

Шундай хислатни "Ўзидан сўран", "Қизик воқеа", "Жўжа", "Сездириш" каби ихам шеърларда ҳам кўриш мумкин. Уларда ҳам фикринг, ифоданинг равшанлигин олиб келган, foyning аниқлити қискалники, унинг эркин парвозини, ҳиссий таъсирини ўткилаштирган:

Ўнта сабзи бор эди
Ярмини кўйн еди.
Кани айт-ди, Сотвонди,
Сабзилар нечта қолди?

У эса ҳайрон бўлиб
Муаллимининг сўзидан.
Дер: -- Мен еганим йўқ-ку,
Сўран унинг ўзидан.

Кўраяпизми, боланинг ҳаётига, характерига, тилига хос хусусиятлар -- поэтик мушоҳада тарзига айланади; табиитилик ва самимилик касб этади. Завқли ва беғубор кулгу (боланинг жағобидан туғилган кулгуни ҳолат) маъно саломгина, мантиқийликни тўлақонли бўлишига ёрдам беради. Болалар қалбига хос беғуборлик, олижоноблик, кўвноқлик, мушоҳадасига хос -- содалидлик, тезкорлик, кутилмаган хулоса чиқариш ва шу кабилар шоир қалбига орофона жилоланди.

Кептирилган шеърлар битта хулосани асослайди: Ориф болалар дунёсидаги кулгили ҳолатни, драматизма бої кўвноқ кулгунга топа билади. Фикрни (ғояни) ана шу кулгуга ўраб, ширин килиб поэтикаштириди. Бу унинг ижодидаги -- етакчи фазилат, бош пафосиди. Ана шу хислат -- Ориф Тўхташин тез танидди, кўплаб совринларни олишга имконият яратди, болаларнинг севимли шиширга айлантириди. Демак, Орифдаги бу ўзига хослик қанчалик ривожланса, камол топса, ёнса, унинг уста санъаткор бўлишига шунчалик ёрдам беради.

Нур бор-ки, соя ҳам бор. Шодлик бор-ки, фам ҳам бор. Шоир Ориф Тўхташ ижодида ҳам бадий қусурлар учрайди.

Маълумки, адабиётда бирламчи маъно, сўнг шу маънининг калити -- сўз. Сўз юқ кўтаргандага азиз. У маъноюнниң кўнчига кўнчига, кўтаргандага азиз. Ориф Тўхташ ана шу ҳақиқатни ичдан хис кирланг, чукур англаган. "Хар доим булсин кўёш", "Фунчалар табассуми", "Бойчачак" тўпламларда босилган ва "Кўёш ўйли" (Самарқанд, 1995 йил) китобидаги шеърлар, уларнинг сараланиб, кайта ишланиб мукаммаллаша бораётгани исботидир. Ўзбек филологиясида ўқиб, сўзшундан таърихибадаги бўлшиги интилаётган -- одамоҳунглиги ҳам далиллар. "Чин сўз чиннидай жаҳанглайди" деганларидек, Ориф Тўхташиниң шеърлари очик қалбларда гул ундирисин! Кулгуси завқка тўлдирисин!

Хотам УМУРОВ,
профессор

-- Тинчлик, -- деди Дилором ерга қараб.
-- Салом алайкум, дала.
-- Салом. Қалайсан, улим?
-- Яхши. Мана, йўлда шогирдингиз билан учрашиб қолдик. Сизни зиёрт қилганни келаётган эканлар.
-- Устоз, устоз, омонимисиз? -- Абдурайим кўлнини кўксига кўйиб, ёзувчининг ёнига келди.
-- Э, менни содин шогирдим, -- деди ёзувчи.
-- Утир диванга. Марҳамат.

Шогирд ўтирасидан давом этди:

-- Қишлоқда сиз тўғригизда ҳар хил гаплар юрипти. Одамни кўркитиб юбориши. Кейин...

-- Қишлоқ - кишишлар. Хўй, яна нима гаплар?

Хойнаҳой, ўлдига чиқаришгандир менинг...

Бу орада пиёлаларга чой қўйган Дилором дивандан ёлган эри билан меҳмонта манзират қўлди.

-- Ростини айтсан, устоз, ҳа... -- деди шогирд. -- Қайси илосдан тарқандан бу гап, бўймайман. Аммо жинлинларни ҳам эшигтан. Улар ҳам хавотир олиб ўлгга чиқишаётган эди. Бугун ё эргага этиб келишса керак.

-- Ёзувчи ҳорғин бош иргади.

-- Узи, мундоқ қарасам, ўлиқдан фарқим қолмади.

-- Унда демант, дала, -- деди ўғли.

-- Нималар даяпсиз, устоз! -- деди Абдурайим.

-- Унг томоним ҳам флаҳ бўлиб қолди.

-- Ҳаммаси яхши бўлди, устоз. Мени айтиди дейсиз, сиз ҳали юз йил яшайсиз. Ҳали шундай нарсалар ёзасиз...

Ёзувчи кулиб юборди. Шу пайт Дилором патнисда мева-чева, нон, ширинилклар олиб кириб, столга кўя бослади.

-- Дала, ҳозир негадир Фоифир қанонига борганинг эсимага тушнишни кетди, -- деди Жавоҳир.

-- Қайси Фоифир акан?

-- Киноактёр-чи?

-- А, уми...

-- Шу бир куни динг, Абдурайим ака, дадам билан

Фоифир аканига бордик. -- Деб ҳикоя қила бошлади Жавоҳир юзланниб.

-- Олтим юз ичди саксонга яқин турли-туман рўлларни ижро этган машҳур актёр ўлим тушагига етар эди. Рак касалига ўзилсан экан. Озиб кетган, кўйлари чўкиб қолган. Ўнида "Ҳамза" театрининг беш-олтига актёри. Ҳаммасининг гапиравтган гапи битта: "Яна юз йил яшайсиз. Яна кўп рўллар

ёқимли хислатлари камай-

шадиши, бамисоли ша-

мол билан олишувни эслат-

тади.

* Узоқни кўзловчилар-

нинг кўччилиги ҳатто ол-

дишдан оқкан сувнинг қад-

рига етмайди.

* Ака-укалар кўлингдан

бирор иш келишига ишон-

санга атрофигина парво-

на бўлиши.

* Ортиқча семириши на-

согеши, на ақа учун зарур,

аксина чун тишлар, онаси-

ни ҳам тишлар, Бирга килиб ютвонди.

* Кўз-кўзга тушганда

самимий бўлиб, орқандан

гўйбанд қўзувчи одалар билан алоқанинг узган маъқул

маккор қадрига етмайди.

* Алоқанинг узган маъқул

маккор қадрига етмайди.

* Бирорнинг хизматини

ўзингини қилиб кўрсантиши,

бамисоли гарк бўлаётган ке-

мада суши каби хаёвлидир.

* Алоқанинг узган маъқул

маккор қадрига етмайди.

* Ҳис-ҳаёвлидаги бера-

гандаги аклини ўйқотмаган

одамгина гоалиб чиқиши

мумкин.

* Бирорнга ишониб

дога қолсан, кўп нарса

англаф етмайди.

* Кимладири тақлид

қилиб яшовчилар, бир умр

ўзгалилар юкини кўтариб

юришади.

* Ҳар қандай шароит-

да ҳам гам ва қувончи ўз

ўринида идрок этмоқ фой-

дандан холи эмас.

* Ўзгалилар фарзандининг

қусурлари дарров аён

Ислом УСМОНОВ

ўйнайсиз!" Шунда Фоифир ака

кўзини очди-да, дадамга:

"Шавкат, омонатини олма-

тия-ку?" деди. Дадам бўла:

"Парва қизма, Фоифир, барабир олади", дедилар. Шунда

ўламан деб ётган Фоифир ака кулиб юборди.

-- Эсининг экан-да, улим, -- деди ёзувчи.

-- Ҳа, энди, отангиз доим мадр бўлиб, бор гапни

гапирадилар-да, илжак Абдурайим.

-- Яна мени мақтаяпсанми, Абдурайим?

-- Бор гап-да, устоз.

-- Айтмоқчи, Абдурайим, Жавоҳирининг яқинда

китоби чиқди, эшигдингит?

-- Ҳа, устоз. Ҳозиргина лифтда табриклаган эдим.

"Туркистон"

калаирганини

айтмаса, қолганлари... келма-

сан, бўларди.

-- Нимага?

-- Биттаси, депутат бўламан,

иончличи вакил бўлинг, дейди. Башқа бор бизнесмен,

биринчи кўришим, уйлай-нетмай: "Гонорарини ўзим

тўлдайман, мен ҳақимдаги китоб ёзиг беринг", дейди.

Яна бор полвон: "Сизни режиссерлар таниди,

дайнига иштагандаги кўзига беринг", дейди. Дачанзигаги қурилишни

бўйнимга оламан, дейди.. Билмадим, менинг ким

деб ўйлашиди улар. Бир эски танишим ҳам келди. Ўзи

ёзувчи эди, вақтида яхши нарсалар ҳам ёзган. Кейин

тижоратга уриб кеттанди. Уф.

-- У ниманин сўради?

-- Маслаҳат... -- Этрақ кеч пулини кўпайтиришни

уйлайдиган бўл қолдим. Башқа ҳеч нарса қалламага

